

Naturtjek på økologiske bedrifter

Hos: Mikael Overgaard Sørensen

Ny Fauerholt

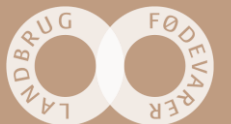
Volstruphedevej 18, 9300 Sæby

Naturtjek er udarbejdet af Eske Harboe Høj Laursen,
LandboNord.

Ejendom besigtiget 5/7 2019

SEGES

STØTTET AF
Fonden for **økologisk landbrug**

Hvordan fungerer Naturtjek?

Med udgangspunkt i besøget, foreslår vi her nogle fokuspunkter, hvor det enten handler om at bevare en naturværdi, eller hvor noget kan gøres anderledes for at højne naturværdien på arealet.

Vi har vægtet tiltag og arealer på en skala fra 1 til 10 stjerner, hvor mange stjerner betyder ”god naturværdi, og her får man mest natur for pengene” – så her er det vigtigt at prioritere din naturindsats. Ikke alle arealer eller tiltag kan score 10 point.

Ved beskrivelsen af et fokuspunkt vil der muligvis være stjerner som er lysere i farven, disse stjerner indikerer et forbedringspotentiale, som kan indfries hvis anbefalingen følges. De lyse potentiale-stjerner er ikke angivet på oversigtskortet.

Anbefalingerne er generelt gældende, så selvom vi tager udgangspunkt i nogle specifikke steder på bedriften - f.eks. et læhegn – så gælder vores råd også for de andre læhegn som findes på matriklen.

Det er selvfølgelig helt frivilligt om anbefalingerne bliver fulgt.

God fornøjelse!

SEGES

Kort om projektet

Formålet er at afprøve et konkret værktøj i form af et 'Naturtjek', der skal synliggøre hvor og hvordan du som landmand kan gøre en særlig indsats for at højne natur og biodiversitet på din bedrift. Projektet skal give dig mere viden om, hvor dine vigtigste naturværdier er, og give dig konkrete forslag til, hvad du kan gøre for at beskytte, forbedre og udvide din natur.

Bedriftsoversigt og fokuspunkter

1. Flerårig blomsterstribe/blomsterbrak

2. Eng og overdrevslignende græsareal

3. Gammel Jernbanevold/ Jorddige / Sydvendt skråning

4. Mose med pilekrat

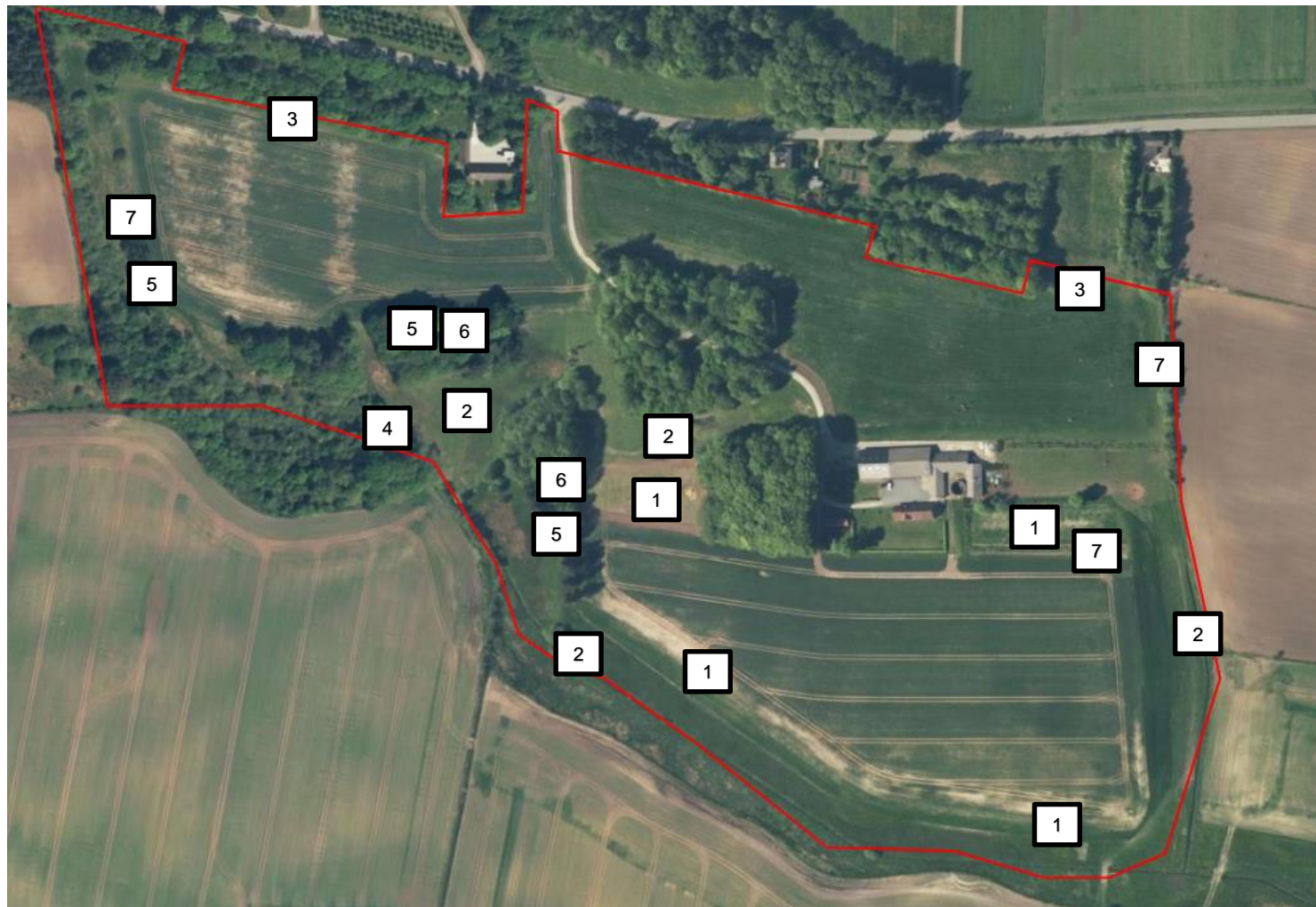
5. Dødt ved

6. Græsningsskov

7. Læhegn.

1. Flerårig blomsterbrak/stribe

Generelt: Blomsterbrak og blomsterstriber kan understøtte nogle insekters fødebehov. Hvis man lader dem ligge over flere år kan det være med til at skabe natur på bedriften. Striberne kan være med til at sprede vilde planter og dyr. Vildstriber og blomsterbrakarealer i den dyrkede natur kan være med til at skabe mere natur på bedriften. Blomsterne kan fungere som tankstationer for fouragerende insekter. Det er vigtigt, at arealerne ikke omlægges, da de ikke er et godt levested, hvis de omlægges jævnligt

Specifikt for bedriften: På Ny Fauerholt er der 2 arealer der var forsøgsarealer for blomsterstriber i 2017 og 2018,. Disse arealer har fået lov til at blive liggende urørt siden, og det samme har faunastriben langs engen. De er i disse arealer mange skjulesteder og fødeemner for markvildt og insekter. De får 4 ud af 5 stjerner, da arealerne stadig er rimeligt nyetablerede, men ved at få dem afslået midten af oktober, eller i det tidlige forår, vil arealerne udvikle sig til et stykke natur med god biodiversitet.

Anbefaling: Det er fint at lade blomsterstriberne/brakken ligge i flere år og gerne permanent. På den måde bliver den et langt bedre levested for planter og insekter, end en stribe der omlægges hvert andet år. Striben mellem mark og overdrev/engarealer er et godt tiltag, idet det beskytter de næringsfattige arealer mod næringsstoffer fra marken. Hvis man ønsker at slå arealerne, og gerne fjerne det afslåede materiale, bør man vente til at blomsterne er afblomstret i midten af oktober, eller i det tidlige forår.

SEGES

2. Års blomsterbrak

3.Års blomsterbrak med slåede spor

Her var i 2017 udsået en faunastribe, der har fået lov at ligge urørt siden

2.Års blomsterbrak med slåede spor

2.Eng & overdrevslignende græsareal

Generelt: Overdrev kan være værdifuld natur. Hvis overdrevet forvaltes optimalt, kan der opstå mosaikker af blomster, bart sand, mosser, laver og høje urter, vedplanter og enkeltstående træer. Hvis der er store fritliggende sten på arealet kan det være en fordel. Kulturenge bærer ofte præg af gødskning og dyrkning. Blomstertætheden er ofte begrænset på grund af tilgroning af græs. For at fremme blomstring og mindske tætheden af græsser til fordel for bier og insekter, er det godt med afgræsning og ingen gødningstilførsel

Specifikt for bedriften: Bræmmen der er langs med de sydlige del af ejendommen er ikke særligt artsrig. Det er især græs, kløver, skræpper og lysesiv, der dominerer. Arealet er præget af at være tilført gødning fra den omkringliggende mark. Tættest på marken er det tørt overdrev, mens længst fra marken er det fugtig eng.

De vestlige arealer er mere artsrige og ukultiverede. Vekslede mellem overdrev og eng. Med tiden kan arealet potentielt opnå højere biodiversitet og naturværdi. Vegetationsstrukturen er varieret med både kraftigt afgræssede områder og områder med langt græs og lysesiv.

Arealet scorer 5 ud af 10 stjerner fordi der er gode-, men endnu ikke er nogen sjældne arter. Potentialet for et areal med stor biodiversitet er til stede og en forsats afgræsning uden tilførsel af gødning, derved kan arealerne udvikle sig til højere score.

Anbefaling: Forsat afgræsning. Græsning skaber tramp og forstyrrelser, blotlægge de store sten og efterlade gødning til gødningsbiller. Den optimale forvaltning ville være forsats græsning med kreaturer og lavt græsningstryk.

Arealet vil forsats blive afgræsset, og der er indgået en 5-årig MVJ-aftale for arealerne, samt for ejendommens tilstødende vestlige mark. Dette vil være med til at øge biodiversiteten i området.

Tørt overdrevsareal i forgrunden, der bliver til eng i baggrunden.

Engen langs den sydlige mark, med skrænten til højre.

Skrænten langs den sydlige mark, med eng til højre.

Græsarealerne er meget afvekslende, og nogle steder helt tæt afgræsset, andre steder står det mere ugræsset.

3. Gammel Jernbanevold/ Jorddige / Sydvendt skråning

Generelt: Sydvendte, næringsfattige skrænter og skråninger er meget værdifulde levesteder for varmekrævende organismer. Sydvendte skrænter modtager sol i de fleste dagtimer og bliver hurtigt et varmt mikroklima efter solnedgang. Jordboende bier graver ofte deres huller i den sandede jord på skrænter, hvor solindstrålingen bidrager med den nødvendige varme til bier og deres yngel. Mange tørketolerante og lavtvoksende blomsterplanter kan trives på de varme skrænter. En høj score forudsætter at skrænten er næringsfattig, med åbne partier og lave urter, samt pletter med bar jord.

Specifikt for bedriften: Langs hele bedriftens nordlige skel ligger der en gammel jernbanedæmning. Det vokser en del træer og buske på arealet, som skygger for skråningen. Arealet er hovedsagligt tilgroet med græs, og der er ikke den store artsrigdom. Årsagen her til er at der er tilført gødning i forbindelse med spredning af kunstgødning på den tilstødende mark. På grund af den kraftige påvirkning af næringsstoffer fra den tilstødende mark og den hovedsaglig græsprægede vegetation får arealet kun 5 ud af 10 stjerner.

Anbefaling: Hegn noget af arealet ind, da den tilstødende mark fremover skal afgræsses. Derved vil man få fjernet nogle af de næringsstoffer, der er blevet tilført arealet i forbindelse med gødning af de omliggende arealer. Græsning vil bl.a. skabe tramp og forstyrrelser, blotlægge store sten og sandpartier, samt efterlade gødning til gødningsbiller. Det vil heller ikke skade at fjerne nogle enkelte af træerne, således at sandskråningen kan få fuld sol. De ældre egetræer, der står på skråningen, bør man værne om. Hvis der tyndes ud i nogle af de yngste træer, bør veddet have lov at ligge til henfald på skråningen.

4. Mose med pilekrat

Generelt: I en tilgroet mose som denne er der masser af mad til insekter og svampe. Pilekrattet og dermed pile-blomster, er i foråret en vigtig kilde til føde for insekterne. De store mængder af døde buske og træer giver mulighed for en høj artsrigdom af svampe, og de kan også bruges som levesteder for insekter. Det tilgroede areal skaber en unik lomme for insekter, svampe og fugle.

Specifikt for bedriften: Pilekrattet er urørt og stort set ufremkommeligt, det ligger i kanten af den afgræssede eng, og de giver godt med luft og lysåbne arealer i umiddelbar nærhed af mosehullet. Mosehullet får 9 ud af 10 stjerner, for at få 10 må det gerne afgræsses tættere på evt helt uden hegn langs noget af kanten.

Anbefaling: Pilekrattet anbefales at lade stå urørt, så det henfalder og derved giver levesteder til fugle, svampe og insekter. Arealet støder op til eng med afgræsning, ved at fjerne elhegnet mellem pilekrat og eng, vil man få en mere afvekslende grænse mellem de 2 biotoper, frem for den nuværende bratte grænse ved elhegnet.

Vandhullet som giver en god variation til glæde for svampe, fugle og insekter. Det er meget tilgroet med pilekrat.

5. Dødt ved

Generelt: Døde grene, stubbe mv. udgør vigtige levesteder for især insekter, svampe og små pattedyr og er generelt en mangelvare i det danske landskab. Derfor bør man altid lade dødt ved ligge, også efter en evt. beskæring, så man bibeholder de værdifulde levesteder som veddet udgør. Lad ikke mindst udgåede træer stå, hvis de ikke er til fare. Stående døde træer er meget værdifulde som levested for spætter, flagermus, biller m.fl.

Specifikt for bedriften: Der er flere små skovpartier. Det er, ud fra et biodiversitetssynspunkt, meget positivt, at det ligger i tilknytning til lysåbent græsareal, sø og stenbunke, ligesom der endvidere findes både dødt ved i skovbunden, enkelte opretstående døde træer og begyndende grøn underskov med brombær, græs m.m. Arealet scorer 8 ud af 10 stjerner, da det er ønskeligt med skovbryn omkring skoven, som gradvist går fra lysåbent græsareal, til krat, buske, lave træer og endeligt til skov. Det tæller positivt at døde træer flere steder får lov at stå og henligge til insekter og skjul/overvintring for andre smådyr.

Anbefaling: Lad fortsat døde træer ligge/stå. Hvis læhegn klippes tyndes bør man lade de afklippede grene ligge i læbæltet. Det er også vigtigt at man lader træer og buske henfalde i skovområderne og lader dem stå og henfalde naturligt.

For at få højere score bør man lade de gamle træer stå og ellers bare lade arealet blive vildere.

Der ligger flere steder på ejendommen næsten omsatte grene/træer, som er fyldte med insekter.

Der ligger kvasbunker mange steder på ejendommen i skel, afgrænsningsarealer og skov.

6. Græsningsskov

Generelt: Skove er levesteder for dyr, planter og svampe, der ellers er sjældne ude i det åbne land. Skove med gamle træer og dødt ved er ekstra værdifulde, fordi de byder på bo til fugle, insekter og svampe. En gammel græsningsskov er ofte særligt artsrig, da den er lysåben.

Specifikt for bedriften: Der er flere små skovpartier. Det er, ud fra et biodiversitetssynspunkt, meget positivt, at det ligger i tilknytning til lysåbent græsareal, sø og stenbunke, ligesom der endvidere findes både dødt ved i skovbunden, enkelte opretstående døde træer og begyndende grøn underskov med brombær, græs m.m. Det tæller positivt at døde træer flere steder får lov, at stå og henligge til insekter og skjul/overvintring for andre smådyr. Flere steder er noget af skovarealet ikke med i indhegningen og derved skaber det en stor variation i skovarealet. Der gives 10 ud af 10 stjerner til skovarealet, Specielt skovpartiet med græsning i er med til at trække op, da det er meget unikt naturområde.

Anbefaling: Lad fortsat døde træer ligge/stå. Der opstår efterhånden lysåbne partier i skoven. Det skaber et særligt klima for bl.a. sommerfuglearter, og er en manglende naturtype i det danske landskab. Bevar græsningsskovområdet da det er et ganske unikt område, som er en manglende naturtype i det danske landskab.

7. Læhegn

Generelt: Levende hegn med flere arter af træer og buske giver føde til insekterne. Døde træer og grene i bunden giver gode levesteder for insekter og svampe. . Først når læhegnene bliver en vis alder stiger biodiversiteten i dem. Jo mere variation der er i hegnet jo bedre bliver biodiversiteten.

Specifikt for bedriften: Der er flere læhegn på ejendommen. De, der ligger tæt på gården, er 3 rækkede og under 10 år gamle, hvorimod de, der står i det nordvestlige hjørne består af gamle hvidgraner, der er ved at være udtjente. Der påtænkes at etablere flere læhegn på ejendommen, blandt andet til at supplere det udtjente hvidgranshegn. Der er givet 6 ud af 7 stjerner, da de fleste aflæhegnene stadig har kulturpræg. Ved at lade dem gro til og blive ældre og lade evt døde træer stå vil der efterhånden skabes et område med stor biodiversitet.

Anbefaling: Et godt tiltag til at forbedre biodiversiteten vil være at lade 3-10 meter brede bræmmer etablere på baggrund af naturlig fremspiring i form af vilde planter og blomster. Bredden af bræmmerne kan passes ind efter maskinernes bredde i markdriften. På græsarealerne vil det være fint at lade en tilsvarende stribe stå uslået langs læhegnene. Det er ikke nødvendigt at slå arealet eller jordbehandle græs/ukrudsstriben. Det eneste man behøver er at sørge for at holde arealet fri for ved og træagtige vækster. Eventuelt kan man slå arealerne tidlig maj eller medio oktober, og fjerne det afslåede materiale.

Man kan lade grenene ligge inde i hegnet. Det er er ikke en nødvendighed, men hvis man ønsker at beskære, anbefales det at beskære så der skabes en større variation i højde og bredde. Det er fint bare at lade det gamle hvidgranslæbælte forfalde af sig selv og lade de døde træer blive stående/liggende, det fungerer som en rigtig god insektbolig.

SEGES

De rimeligt nyetablerede læhegn er beskyttet af hegn, for at holde harer og rådyr ude fra planterne i opvækstperioden.

Nederst ses det udtjente hvidgranhegn, som man bør lade forfalde af sig selv og lade de døde træer blive stående/liggende. De vil fungerer som en rigtig god insektbolig.

Ønsker du at vide mere?

Du er altid velkommen til at kontakte SEGES

Andrea Oddershede på anod@seges.dk, eller ring på tlf: 87405444.

Appen for § 3-natur - beskyttet natur

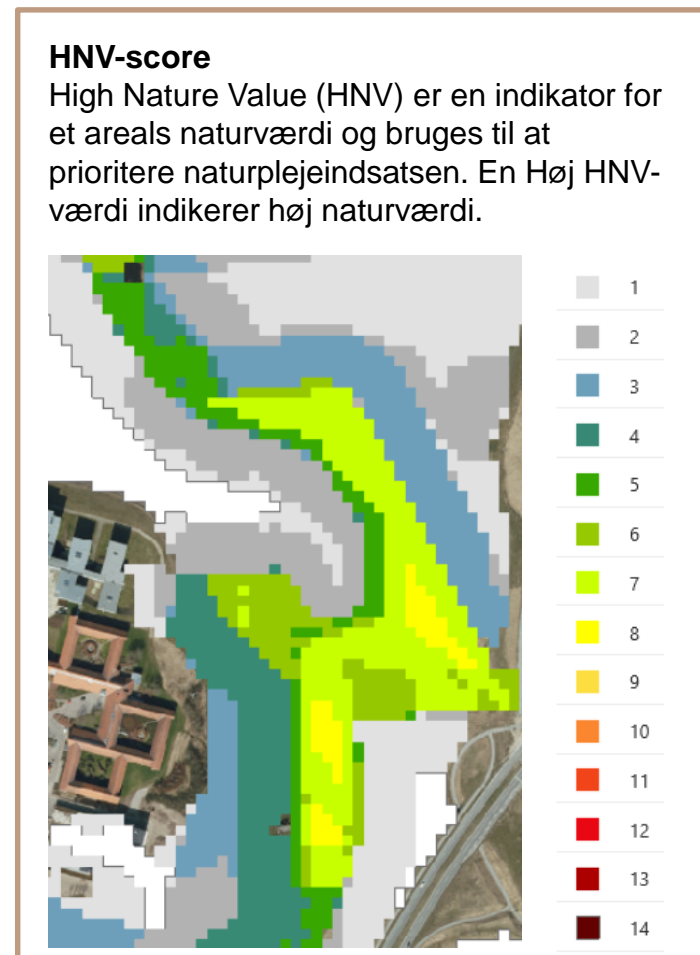
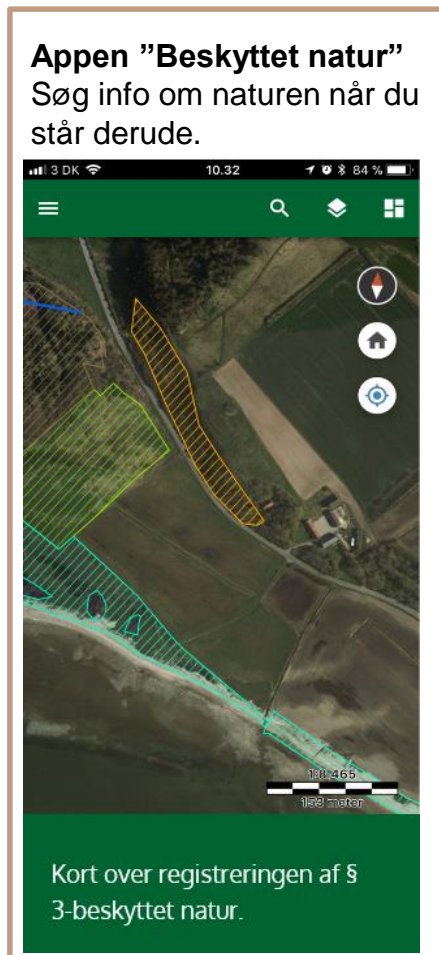
Med telefonen i hånden kan søge informationer om din natur, når du står ude på bedriften. Ligesom på Miljøportalen kan du få et overblik over den beskyttede natur, læse artslister for arealerne, samt undersøge HNV-score.

Miljøportalen

Få et overblik over naturen på din bedrift. Her kan du få information om arealer med beskyttet natur, HNV-score og artslister for dine arealer:

<https://arealinformation.miljoportal.dk>

SEGES

§ 3-Fredninger

De næste 5 år er alle § 3 arealer, samt marken i det nordøstlige hjørne tilmeldt som MVJ afgræsningsareal, der skal afgræsses og der må ikke tilføres andet gødning end det som dyrene efterlader.

Signaturforklaring

§3 2019

Markblokke 2019 ingen GB
Markblokke 2019

- Overdrev
- Hede
- Eng
- Mose
- Strandeng
-

HNV Score

Signaturforklaring

- Værdi: 5
- Værdi: 6
- Værdi: 7
- Værdi: 8
- Værdi: 9
- Værdi: 10
- Værdi: 11
- Værdi: 12
- Værdi: 13

HNV 5-13 2019

Markblokke 2019 ingen GB
Markblokke 2019